

Mehrsprachigkeit und Multikulturalität im translatorischen und glottodidaktischen Paradigma – Wrocław 9–11.10.2015 (sprawozdanie)

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/RP.2016.023>

W dniach od 9 do 11 października odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa dotycząca wielojęzyczności i wielokulturowości w ujęciu translatorycznym oraz glottodydaktycznym. Instytucjonalnym organizatorem był Instytut Filologii Germańskiej, a dokładniej Zakład Glottodydaktyki i Translatoryki Uniwersytetu Wrocławskiego. Inicjatorką wydarzenia była Anna Małgorzewicz – kierownik wspomnianego Zakładu oraz Studiów Podyplomowych Kształcenia Tłumaczy Języka Niemieckiego. Sprawami związanymi z przygotowaniem konferencji oraz jej udanym przebiegiem zajęła się sekretarz konferencji Patricia Hartwich. Organizatorzy uzyskali wsparcie finansowe International Academy for Translation and Interpreting (IATI), wydawnictwa Frank&Timme, sieci Kaufland oraz salonu Empik. W konferencji uczestniczyli pracownicy naukowcy i doktoranci z różnych ośrodków akademickich z Polski i z zagranicy oraz tłumacze praktycy.

W ciągu trzech dni ogłoszono około 50 referatów w języku niemieckim. Ze względu na dużą liczbę zaprezentowanych tematów, przedstawiając większość referatów, ograniczę się w tym krótkim sprawozdaniu do zasygnalizowania pojawiających się w nich zagadnień i skoncentruję się na bardziej wnikliwym omówieniu wystąpień, które wydały mi się najciekawsze i najbardziej inspirujące. Naturalnie ocena autorki sprawozdania jest subiektywna, ponieważ to, co według piszącej jest istotne, nie musi być ważne dla innych uczestników konferencji czy czytających ten tekst.

Po uroczystym rozpoczęciu konferencji i słowach powitania, ogłoszonych przez dziekana Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego i kierownika Instytutu Filologii Germańskiej, pierwszy referat przedstawiła Susanne Göpferich. W swoim wystąpieniu na temat roli języka ojczystego w rozwijaniu umiejętności pisania w języku obcym na poziomie akademickim referentka przedstawiła wyzwania związane z rozwijaniem przez studentów umiejętności czytania i pisania naukowych tekstów zarówno w języku niemieckim (ojczystym), jak i w angielskim (obcym). Göpferich podkreśliła, że metoda polegająca na sięganiu do języka ojczystego przy pisaniu tekstów

w języku obcym jest negatywnie oceniana przez większość koncepcji związanych z nauczaniem i uczeniem się języków obcych. Referentka przedstawiła korzyści płynące z takiego modelu nauczania na podstawie wyników badań przeprowadzonych na Uniwersytecie Justusa Liebiga w Gießen. Kolejne referaty plenarne wygłosili Sambor Grucza (wykorzystanie w translatoryce eyetrackingu, czyli narzędzia używanego do analizy postrzegania wzrokowego), Jerzy Żmudzki (typologiczne przyporządkowanie tłumaczenia symultanicznego i *a vista*) i Lew Zybatow (przedstawienie innowacyjnego projektu EuroComTranslat w kształceniu tłumaczy, realizowanego na uniwersytecie w Innsbrucku).

Dalsze wystąpienia odbywały się w trzech sekcjach: związki między językiem i kulturą, glottodydaktyka i IATI-PhD-School, części przeznaczonej dla doktorantów, którym stworzono możliwość zaprezentowania koncepcji planowanych dysertacji i dyskusji nad nimi z udziałem doświadczonych profesorów. Pierwszego dnia konferencji w pierwszej sekcji referowali Věra Höpnerová (złożenia przymiotnikowe w językach niemieckim i czeskim), Lech Zieliński, który na przykładzie własnej praktyki tłumaczeniowej omówił nieporozumienia komunikacyjne wynikające z braku odpowiednich kompetencji interkulturowych tłumacza, Małgorzata Jokiel (prezentacja projektu dydaktycznego „Pomiędzy językami i kulturami – migracja i tożsamość”, realizowanego przez studentów studiów drugiego stopnia germanistyki Uniwersytetu Opolskiego), Hanna Burkhardt i Alina Jurasz (wspólnie opowiedziały o projekcie realizowanym przez Uniwersytet Humboldta i Uniwersytet Wrocławski, mającym na celu stworzenie niemiecko-polskiego słownika kolokacji i problemach związanych z przedstawianiem kolokacji w takim dwujęzycznym słowniku). W sekcji poświęconej glottodydaktyce referaty wygłosili Akos Bitter (niemieckie elementy w językach wschodnioeuropejskich jako potencjał w nauczaniu języka niemieckiego), Zofia Chłopek (metajęzykowa świadomość osób wielojęzycznych), Felicja Księżyk (języki specjalistyczne w akademickim kształceniu języków obcych), Anna Radzik (pluralistyczna perspektywa w nauczaniu niemieckiej fonetyki) i Zuzanna Czerwonka (grafemiczno-percepcyjna interferencja z języka niemieckiego jako problem w nauce fonetyki języka holenderskiego). W sekcji IATI-PhD-School doktoranci z Tunezji, Polski, Ukrainy i Czech przedstawili projekty planowanych dysertacji. Houda Khoffi omówiła badania empiryczne dotyczące m.in. reform w metodach kształcenia i systemie egzaminowania na uczelniach wyższych oraz oczekiwań studentów, co do ich sposobu kształcenia po rewolucji w Tunezji. Anna Ziółkowska przedstawiła projekt dysertacji, obejmujący językowe i kulturowe aspekty przekładu baśni braci Grimm na język polski,

Oksana Molderf omówiła koncepcję bardzo obszernej dysertacji, poświęconej niemieckojęzycznej spuściźnie Iwana Franko z perspektywy teorii, krytyki i praktyki translatorskiej, Kwiryna Proczkowska zaprezentowała projekt dotyczący tłumaczenia sitcomów i trudności oraz wyzwań stających na drodze tłumacza audiowizualnego, a Zuzanna Mizera poddała analizie strategię stosowane przez laików i doświadczonych tłumaczy w przekładzie ustnym, w celu stworzenia wskazówek przydatnych w kształceniu tłumaczy ustnych.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się od referatów wygłaszanych na plenum. W pierwszym referacie Gyde Hansen omówiła na przykładzie tłumaczeń maszynowych z języków francuskiego, duńskiego, niemieckiego i angielskiego błędy popełniane przez rodzimych użytkowników języka przy korekcie tekstów wygenerowanych przez translator i postawiła tezę, że tylko dwujęzyczni korektorzy są w stanie poprawnie wykonać korektę, ponieważ przez naukę języka obcego rozwinęli pewnego rodzaju wrażliwość na język. Ponadto referentka próbowała przekonać uczestników, że tłumaczenie maszynowe może być pomocne, jeśli nie znamy języka obcego, w którym napisany jest interesujący nas artykuł naukowy, a chcemy poznać jego treść. Następnie referowali Anneli Rothkegel (ślady języków i kultur w modelu komunikacji zrównoważonego rozwoju), Michael Schreiber (przekładoznawczo-dydaktyczny potencjał politycznych przemówień) i Thurid Chapman, doświadczona tłumaczka języka angielskiego (powody rezygnacji z tłumacza w kontaktach biznesowych przez osoby uczące się języka obcego).

Po krótkiej przerwie ponownie obradowano w sekcjach. W sekcji zajmującej się językiem prawniczym referaty wygłosili Renata Šilhánová (specyfika i zrozumiałość niemieckiego języka prawniczego na przykładzie pozwu), Rafał Szubert (tłumaczenie sądowe), Petra Bacuvčíková (formy czasowe i przypadki w orzeczeniach sądowych). W sekcji dotyczącej kontaktów języków obcych i nauczania referowali Janusz Stopyra (równoległość języków niemieckiego i duńskiego w tworzeniu słów w porównaniu do równoległości niemiecko-norweskiej), Michał Smułczyński (problematyka przekładu i znaczenia duńskich przysłówków kierunku na lekcji języka duńskiego jako obcego) i Eliška Dunowski (motywacja czeskich studentów w nauczaniu specjalistycznego języka niemieckiego jako obcego). W sekcji IATI-PhD-School projekty dysertacji zaprezentowali Michał Gąska (specjalistyczne słownictwo medyczne w literackim i audiowizualnym angielskim i niemieckim przekładzie powieści *Z pamiętnika położnej*), Danil Danilets, który przedstawił zasady tworzenia leksemów z terminologii chirurgii estetyczno-plastycznej w językach polskim, niemieckim i francuskim oraz planuje stworzyć trójjęzyczny słownik wspomnianej terminologii. Petra Fuková referowała o mo-

tywacji w nauczaniu uczniów czeskich gimnazjów języka niemieckiego jako drugiego po języku angielskim. Po przerwie w sekcji tłumaczeń literackich referowały Małgorzata Sieradzka (wielojęzyczność w przekładzie literackim), Joanna Sulikowska-Fajfer, która omówiła niemiecki przekład Olafa Kühla powieści *Wojna polsko-ruska pod flagą biało-czerwoną* Doroty Masłowskiej i leksemów związanych z tematami tabu w polskiej kulturze. Badania tematów tabu przeprowadziła za pomocą modelu lakuna, który umożliwił jej identyfikację i interpretację tabu w języku oryginału. W sekcji *Translatoryka* referowali Bogusława Rolek (interkulturowość, reklama i problemy tłumaczeniowe) i Emil Lesner (problemy związane z przekładem trylogii gry komputerowej *Wiedźmin* na język niemiecki). Ursula Kiermeier poprowadziła w sekcji IATI-PhD-School warsztaty przekładu tekstów z dziedziny historii sztuki w parze niemiecki-polski.

Ostatniego dnia konferencji podczas obrad plenarnych referaty wygłosili Zofia Berdychowska (wielojęzyczność nauki i transferu wiedzy), Barbara Skowronek (konieczność nauczania i pielęgnowania języka ojczystego w czasie nauki języka obcego), Zenon Weigt (zajęcia tłumaczeniowe skoncentrowane na nauczaniu obcych języków fachowych) i Anna Jaroszevska (rozwijanie kompetencji interkulturowych na przykładzie polskiego systemu kształcenia).

Po krótkiej przerwie referaty dotyczyły najrozmaitszych zagadnień z obszarów glottodydaktyki i translatoryki, takich jak: interkulturowe treści w wybranych podręcznikach DaF (Marta Trzybulska), wpływ anglicyzmów na uczenie się niemieckiego języka gospodarczego przez polskich użytkowników języka (Ursula Kiermeier), kolokacji niemiecko-polskich (Kornelia Kołupajło), techniki i metody nauczania języka niemieckiego w klasach 4-6 szkoły podstawowej (Małgorzata Czarnecka), wielojęzyczność w Polsce – założenia i rzeczywistość (Joanna Szczęk i Marcelina Kałasznik), status quo języka niemieckiego jako obcego w krajach Grupy Wyszehradzkiej (Magdalena Białek), rozwiązanie problemów kulturowych w międzynarodowym zarządzaniu (Jacek Kuchta), dydaktyka językowa wielojęzycznych grup na przykładzie kursów integracyjnych (Houda Khoffi), czasowniki denominalne w języku polskim i ich przekład na język niemiecki (Stefan Ludwin), błędy translatorskie i ich skutki w praktyce (Katarzyna Siewiert-Kowalkowska), problemy przekładowe i ich rozwiązania w parze językowej polski-holenderski (Anna Gondek) i terminologia niemiecka w dziedzinie chirurgii plastycznej (Daniil Danilets).

Rekapitułując, należy podkreślić, że organizatorzy zadbali o miłą atmosferę podczas konferencji i integrację jej uczestników, organizując uroczystą

kolację pierwszego dnia obrad oraz udział w koncercie w nowoczesnym gmachu Narodowego Forum Muzyki dnia drugiego. Duża liczba referatów, referentów z różnych krajów i podejmowanych tematów są również zasługą organizatorów. Udział autorki tekstu w tej konferencji stał się z pewnością inspiracją do dalszych poszukiwań naukowych i przemyśleń badawczych.

Anna Ziółkowska
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

